

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
Кластерна політика

Затверджую
В.о. завідувача кафедри менеджменту,
публічного управління та
адміністрування

Т.Б. Семенчук

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Викладач	КАРПЕНКО Оксана Олександрівна Доктор економічних наук, професор
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	КАРПЕНКО Оксана Олександрівна
E-mail	karpo_2004@ukr.net
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 608 телефон: +38066-451-23-32
Консультації	Кожна п'ятниця з 12.00 до 13.00 за <u>ZOOM</u> посиланням
Офіційна назва освітньої програми	«Інноваційний менеджмент креативних індустрій»
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань, спеціальність	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво» Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркова
Курс/ Семестр викладання	2/3
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 20 години/ 4 годин Практичні заняття – 24 годин/ 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.

Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	комплексне та систематизоване вивчення основних теоретичних та методологічних аспектів діяльності кластерних об'єднань підприємств на сучасному етапі розвитку економіки.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в сфері менеджменту соціокультурної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні компетентності	СК3. Здатність до планування, обґрунтування та обговорення результатів проведеного дослідження.
Програмні результати навчання	ПР1. Відшуковувати, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для постановки і вирішення як професійних завдань, так і особистісного розвитку.

ЧИМ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Кластерна модель соціально-економічного розвитку, що перетворилася у провідну концепцію світової економіки, стала найактуальнішою в умовах глобалізації. ЄС розглядає кластерну політику як інструмент підвищення конкурентоспроможності галузей і регіонів. «Кластерна політика» є невід'ємною частиною сучасної теорії менеджменту.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА

Змістовий модуль 1. КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА

Тема 1. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КЛАСТЕРІВ

Аспекти активізації інноваційної діяльності підприємств. Перехід суб'єктів господарювання на інноваційний шлях розвитку. Чинники, що сприяють розвитку інноваційної діяльності. Організація економіки на основі кластерної моделі. Завдання кластерної політики. Значення інтеграційних процесів у розвитку підприємств.

Тема 2. ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Основні концепції кластерного підходу. Визначення поняття «кластер». Типи кластерів. Етапи та процедури формування кластерних об'єднань підприємств. Організаційно-методичний інструментарій ідентифікації кластерів. Задачі та принципи кластеризації.

Тема 3. КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Основні напрямки кластерної політики. Аналіз світового досвіду формування та функціонування кластерних об'єднань підприємств. Формування та функціонування кластерних об'єднань підприємств в Україні.

Тема 4. ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ КЛАСТЕРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Роль інноваційної інтеграції на принципах кластеризації. Функції держави, університетів (наукових організацій) та фірм під час реалізації задач стратегії інноваційного розвитку. Умови ефективного розвитку кластера. Управління в межах інноваційно орієнтованих кластерних об'єднань.

Тема 5. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТУ ВІД ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ У КЛАСТЕРИ

Рейтинг конкурентоспроможних економік. Переваги кластерної моделі розвитку економіки. Кластерні ініціативи. Ефект від знаходження господарюючих суб'єктів у кластері. Основні властивості кластерної моделі. Синергетичний ефект.

Тема 6. КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Транспортно-логістичні послуги. Транспортно-логістичні підприємства. Концептуальні засади кластеризації транспортно-логістичних підприємств. Зв'язок між кластером і територією. Етапи формування транспортно-логістичного кластера. Євроінтеграційні перспективи транспортної системи України. Єдиний інформаційний простір як основа транспортно-логістичної кластеризації в Україні.

Тема 7. ЄВРОПЕЙСЬКА ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНА КЛАСТЕРИЗАЦІЯ В ЄВРОПІ

Кластеризація європейських транспортно-логістичних підприємств. Регіональна структура. Пан'європейської транспортно-логістичної системи. Кластерні стратегії в Європі. Європейський досвід реалізації транспортних проектів державно-приватного партнерства. Пріоритетні напрямки співробітництва України з ЄС. Основні євроінтеграційні процеси транспортного сектору України. Структура транспортно-логістичної системи України. Основні ознаки міжнародних мультимодальних перевезень вантажів. Формування транспортно-логістичних систем. Мультимодальний транспортно-логістичний центр.

Тематика практичних занять:

Практична робота №1. Формування та функціонування кластерних об'єднань

Практична робота №2. Кластерна політика Європейського Союзу

Практична робота №3. Інноваційно орієнтоване кластерне об'єднання

Практична робота №4. Формування ефекту від об'єднання підприємств у кластери

Практична робота №5. Європейська транспортно-логістична інтеграція та транспортно-логістична кластеризація в Європі

Приклади практичних завдань:

Ситуаційне завдання:

Напишіть есе на 1 сторінку (до 1800 знаків) про ефекти від об'єднання підприємств у кластери.

Приклад тестового завдання:

Оберіть, яке з наведених тверджень не характерно для кластерів:

А) групи підприємств та організацій, зосереджених на обмеженій території, що взаємодіють між собою;

Б) географічна близькість підприємств забезпечує дешевизну й швидкі терміни поставки необхідних товарів та надання послуг;

В) утворюються в результаті дії ринкових інститутів;

Г) виробничі зв'язки між підприємствами, які спільно виготовляють продукцію.

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності вони залучаються до виконання додаткових видів робіт в певних проектах, ця діяльність враховується при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі. Так, наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоновано виконання рефератів за темами дисципліни «Кластерна політика» у вигляді презентацій та захистити її на практичному занятті. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Орієнтована тематика:

1. Застосування інтеграційного підходу до розвитку національної економіки
2. Процес науково-виробничої інтеграції підприємств.
3. Процес інтеграції на основі кластерного підходу.
4. Формування спільного економічного середовища в ході процесу інноваційної інтеграції.

5. Ромб конкурентних переваг М.Портера.
6. Теорія регіональної інноваційної системи Б. Асхайма й А. Ізаксена.
7. Теорія «полюсів зростання» Перру.
8. Концепція потрійного партнерства університетів (науки), бізнесу та влади.
9. Економічна кластеризація як один із чинників об'єктивного розвитку ринкових систем.
10. Аналіз «Маніфесту кластеризації ЄС» прийнятого Єврокомісією в Брюсселі в 2007 році.
11. Структура інноваційного кластера.
12. Системні властивості інноваційних кластерів.
13. Умови для створення галузевих інноваційних кластерів в економіці України.
14. Управління в межах інноваційно орієнтованих кластерних об'єднань.
15. Європейська кластерна обсерваторія.
16. Кластеризація європейської економіки як напрям подальшого розвитку ЄС.
17. Секторальна диференціація кластерів та характер їх взаємодії в межах національних і наднаціональних формувань.
18. Секторально-кластерна політика ЄС.
19. Харчові кластери Італії та Франції.
20. Кластерні програми Австрії та Нідерландів.
21. Національна промислова стратегія Фінляндії.
22. Основний принцип англосаксонської моделі кластеру.
23. Програма стратегічного партнерства у США.
24. Японський досвід кластеризації.
25. Кластерні об'єднання по регіонах України.
26. Рівні реалізації кластерної політики ЄС.
27. Кластерна модель харчової промисловості в ЄС.
28. Основні галузеві напрямки кластеризації економіки країн Європи.
29. Методи та рівні оцінки результативності функціонування кластера.
30. Аналіз ефективності функціонування регіональних кластерів.
31. Формування системи взаємовідносин між органами державного управління, бізнесовими структурами та науковими організаціями в контексті вибраної моделі інноваційного розвитку країни.
32. Комплексна оцінка ефективності кластерної діяльності.
33. Формування транспортно-логістичних систем у напрямках руху потоків транснаціональних вантажів.
34. Перспективи розвитку транспортно-логістичних кластерів в Україні.
35. Панєвропейські мультимодальні транспортні зони.
36. Міжнародний інтеграційний процес у транспортній галузі.
37. Класифікація кластерів в приморських регіонах світу.
38. Кластерна соціальна відповідальність.
39. Формування і розвиток інтелектуальних транспортних систем.
40. Завдання створення кластерного оператора.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1,6 балів (до 16 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 7 балів за кожне заняття (до 84 бали).

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються до 10 балів.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота

			що потребує доробки
0-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Силабус навчальної дисципліни.

Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова:

1. Карпенко О.О. Інтеграційно-інноваційна парадигма розвитку підприємств на принципах кластеризації: Монографія. Київ: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2013. 272 с.
2. Карпенко О.О. Європейський вектор кластеризації транспортно-логістичних підприємств у площині інформаційно-комунікаційних технологій: монографія. Київ: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2017. 272 с.
3. Карпенко О.О. Економічний розвиток транспортно-логістичних підприємств на засадах кластеризації: дис... докт. екон. наук: 08.00.04; Державний університет телекомунікацій, Київ, 2017. 525 с.
4. Кластери в економіці України: монографія / за наук. ред. М. П. Войнаренка. Хмельницький, 2014. 485 с.
5. Смерічевська С.В., Ковальов А.В. Регуляторне забезпечення розвитку кластерної моделі організації підприємницької діяльності: світовий досвід та українські реалії // Економіка та управління національним господарством. 2017. № 6(62). С.104-112.
6. Портер М. Стратегія конкуренції: Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів; пер. з англ. Київ: Основи, 2003. 390 с.
7. Національна програма кластерного розвитку до 2027: Концепція, орієнтири розвитку, рекомендації. Розроблена кластерним комітетом платформи Industry4Ukraine. URL: <https://mautic.appau.org.ua/asset/166:proekt-nacprogrami-klasternogo-rozvitku-do-2025-v1pd>.
8. Industrial districts and Inter-firm Cooperation in Italy / Edited by R. Pyce, G. Becattini and W. Sengenberger. Geneva: ILO, 1991. 237 p.
9. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations: With a New Introduction. N.Y.: The Free Press, 1990, Palgrave Tenth Edition, 1998. 855 p.
10. Enright M. The Geographical Scope of Competitive Advantage // Stuck in the Region? Changing scales for regional identity / Ed by E. Dirven, J. Groenewegen and S. van Hoof. Utrecht, 1993. P.87-102.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному](#)

університеті та технологій

Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ

Порушення Кодексу академічної доброчесності ДУІТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ. У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності ДУІТ.

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ».